

УДК 373.3:37.016:028.4:82-343

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-1764-1777](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-1764-1777)

Голубовська Ірина Владиславівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <http://orcid.org/0000-0002-0875-8487>

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КАЗКИ

Анотація. У статті наголошено на тому, що систематичне читання відіграє суттєву роль у забезпеченні довготривалого розвитку особистісних та навчальних компетентностей молодших школярів, тому одним із пріоритетних завдань сучасної початкової освіти є формування читацьких інтересів – вияву пізнавальної потреби, що спонукає дитину свідомо звертатися до певного кола книжок; сукупності умінь, які свідчать про сформованість цих інтересів. Найінтенсивніше читацькі інтереси формуються саме в молодшому шкільному віці. У статті акцентовано на тому, що одним із найефективніших засобів розвитку читацьких інтересів є зарубіжна літературна казка, якій притаманні такі особливості: яскрава образність і динамічний сюжет; відкриття культур, традицій та звичаїв різних народів; глибокий морально-ціннісний зміст; розвиток емоційно-чуттєвої сфери; спонукання до творчості.

Мета статті – визначення потенціалу зарубіжної літературної казки у формуванні читацьких інтересів молодших школярів та з'ясування її значення в освітньому процесі початкової школи. Актуальність окресленої проблематики зумовлена змістом чинних програм і підручників із літературного читання, в яких представлено твори відомих зарубіжних письменників-казкарів. У статті подано методичні рекомендації щодо роботи з казками зарубіжних авторів, спрямованої на формування читацьких інтересів учнів початкових класів.

Зроблено висновок, що цілеспрямоване й методично обґрунтоване використання зарубіжних літературних казок у навчальному процесі початкової ланки освіти створює передумови для формування стійких читацьких інтересів та загальної культури читання молодших школярів, виховання їхньої духовності, емоційної чутливості та розвитку творчості.

Ключові слова: початкова школа, літературне читання, зарубіжна літературна казка, читацькі інтереси.

Holubovska Iryna Vladyslavivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education and Culture of Professional Language, Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr, <http://orcid.org/0000-0002-0875-8487>

FORMATION OF READING INTERESTS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS BY MEANS OF FOREIGN LITERARY FAIRY TALES

Abstract. The article emphasizes that systematic reading plays a significant role in ensuring the long-term development of personal and learning competencies of primary school students, therefore, one of the priority tasks of modern primary education is the formation of reading interests – as a manifestation of a cognitive need that motivates a child to consciously turn to a certain range of books, as well as a set of skills indicating the development of these interests. Reading interests are formed most intensively precisely in primary school age. The article highlights that one of the most effective means of developing reading interests is the foreign literary fairy tale, which is characterized by vivid imagery and a dynamic plot; the discovery of cultures, traditions, and customs of different nations; deep moral and value-based content; the development of the emotional and sensory sphere; and encouragement of creativity.

The purpose of the article is to determine the potential of foreign literary fairy tales in the formation of reading interests of primary school students and to clarify their significance in the educational process of primary school. The relevance of the outlined problem is determined by the content of current curricula and textbooks on literary reading, which include works by well-known foreign fairy tale writers. The article presents methodological recommendations for working with fairy tales by foreign authors aimed at forming reading interests in primary school students.

It is concluded that purposeful and methodologically grounded use of foreign literary fairy tales in the educational process of primary education creates prerequisites for the formation of stable reading interests and general reading culture of younger students, as well as for fostering their spirituality, emotional sensitivity, and creativity.

Keywords: primary school, literary reading, foreign literary fairy tale, reading interests.

Постановка проблеми. Соціальні трансформації та сучасні освітні реформи істотно впливають не лише на економічний розвиток держави, а й на формування духовного й інтелектуального потенціалу її громадян. Упродовж століть книжка залишалася головним джерелом інформації, а

читання – провідним видом дозвілля, що сприяло розвитку гармонійно розвиненої особистості. Нині ж спостерігається невтішна тенденція зниження загального інтересу дітей до читання: учні дедалі частіше вважають його непрестижним або нудним, надаючи перевагу мультимедійним засобам отримання інформації.

Водночас література традиційно відіграє ключову роль у збагаченні внутрішнього світу дитини й у розвитку важливих психічних процесів – пам'яті, уваги, мислення, уяви, – які безпосередньо впливають на успішність навчальної діяльності. Тому формування позитивної мотивації до читання в молодшому шкільному віці є одним із пріоритетних завдань сучасної початкової освіти. Саме в цей період закладаються основи емоційно-ціннісного ставлення до книжки, формуються читацькі інтереси й елементи етичної культури майбутньої особистості. Систематичне читання в початковій школі відіграє суттєву роль у забезпеченні довготривалого розвитку особистісних та навчальних компетентностей учнів.

На думку О. Компаній, проблема інтересу до читання молодших учнів і визначення місця книги в системі виховного впливу зумовлюється потребою підвищення ролі начитаності у формуванні особистості дитини, оволодіння прийомами роботи з друкованими виданнями, інформацією та способами її переробки, які є універсальним засобом спілкування, потужним каналом інтелектуального, духовного розвитку майбутнього громадянина [1, С. 66].

Читацький інтерес у молодшому шкільному віці можна розглядати як стійке позитивне емоційно-пізнавальне ставлення дитини до книги та процесу читання, що проявляється в бажанні читати самостійно, обговорювати прочитане й поглиблювати знання про літературних героїв. Цей інтерес формується під впливом комплексу чинників: змісту тексту, особливостей його подачі вчителем, рівня розвитку читацької техніки, емоційного досвіду дитини, доступності творів для віку. У 6–10 років діти особливо чутливі до художнього слова, активно фантазують, схильні до емоційного співпереживання персонажам. Тому саме в початкових класах формуються основи читацької культури, які впливають на навчальні успіхи й подальше ставлення до читання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти порушеної проблеми досліджували О. Біленька, Н. Бондар, М. Вашуленко, О. Вишневська, Н. Волошина, С. Герасименко, Л. Давидова, О. Джежелей, Т. Донченко, Л. Дубровська, В. Дубровський, Т. Дятленко, О. Ісаєва, О. Киричук, О. Компаній, А. Копчук, Т. Кохно, О. Кучерук, Н. Літвінова, В. Мартиненко, В. Науменко, М. Наумчук, Є. Пасічник, Г. Підлужна, А. Просенюк, О. Савченко, Н. Скрипченко, Е. Соломка, В. Сухомлинський,

Г. Ткачук, В. Трунова та ін. У роботах науковців визначено роль класного та позакласного читання в розвитку інтересу до книги, читацької самостійності; шляхи виховання юних читачів та ін. Дослідники акцентують на тому, що інтерес є складним емоційно-інтелектуальним утворенням, вибіркоким ставленням до об'єктів і видів діяльності, потужним стимулом активності та умовою розвитку особистості.

В. Трунова у статті «Формування читацьких інтересів дітей на перших етапах початкової шкільної освіти» досліджує специфіку формування й розвитку читацьких інтересів у навчальному процесі початкової школи та розглядає методичне вирішення цієї проблеми. Авторка переконана, що в молодшому шкільному віці можна досягти високого розвитку читацьких інтересів, які впливають на самостійність читання, знайомлять свого читача з навколишнім світом, зі світом науки, розширюють коло інтересів і знань школяра, формують здібності, дитяче мислення [2, С. 98].

Т. Дятленко у праці «Читання літератури дітьми шкільного віку як актуальна проблема сучасної освіти» стверджує: подолання байдужого ставлення школярів до читання є складним процесом взаємодії сім'ї та педагогів з учнями-читачами, який буде ефективним за умови системності і свідомого ставлення до виконання своїх обов'язків усіма учасниками читацького середовища. Необхідно з раннього віку не тільки навчити дитину читати, а й допомогти їй усвідомити, що саме завдяки читанню можна здобути безцінний соціокультурний, психологічний і життєвий досвід [3, С. 39].

В. Мартиненко у студії «Читацькі інтереси молодших школярів: сучасні тренди і традиції» зауважує, що активні юні читачі більш ерудовані й мотивовані, орієнтуються у змісті й тематиці сучасних книжок, усвідомлено формулюють свої читацькі запити в бібліотеці. Характеризуючи жанрово-тематичні уподобання сучасних учнів початкових класів, дослідниця відзначає інтерес українських дітей до світових бестселерів у царині дитячої літератури [4].

О. Слижук у статті «Розвиток читацьких інтересів молодших підлітків у процесі навчання української літератури в Новій українській школі» констатує: інтерес до читання художніх творів виявляється в постійній потребі учнів отримувати естетичну насолоду від процесу сприйняття кращих зразків красного письменства, пізнавати світ у всіх його виявах крізь призму авторського бачення [5].

Виклад основного матеріалу. У рамках нашого дослідження виникає необхідність в уточненні сутності понять «інтерес» і «читацький інтерес». Психологи розуміють під *інтересом* вибірккову спрямованість людини на певний об'єкт чи діяльність, викликану позитивним, зацікавленим

ставленням, емоційною привабливістю [6]. Близьким є і педагогічне тлумачення цього поняття. За твердженням О. Антонової, *інтерес* – ставлення особистості до предмета як до чогось цінного, привабливого [7, С. 36]. С. Гончаренко розглядає термін *інтерес* у різних галузях науки: 1) у соціології як об'єктивну причину діяльності суб'єкта (окремої людини, класу, суспільства), спрямованої на задоволення певних потреб; 2) у психології і педагогіці як форму прояву пізнавальної потреби, котра забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення мети діяльності й тим самим сприяє орієнтації, ознайомленню з новими фактами, більш повному і глибокому відображенню дійсності [8, С. 147].

У педагогічній науці також існують різні визначення поняття *читацькі інтереси*. На думку О. Савченко, це «уміння читати вибірково, співвідносячи свої потреби і можливості» [9, С. 205]. Л. Баліка тлумачить *читацький інтерес* як форму вияву пізнавальної потреби (читати, щоб знати), що спонукає до свідомої діяльності з певним колом книжок, яким читач надає перевагу перед іншими, тому що відчуває в них особливу потребу [10, С. 259]. Г.-А. Мельничук вважає *читацький інтерес* формою вияву пізнавальної потреби, котра спрямовує особистість на усвідомлення цілей читання, а це спонукає до свідомої діяльності з книжковою продукцією. Тож читацький інтерес – важливий чинник формування духовно багатой мовної особистості [11]. Ю. Федоренко переконана: *читацькі інтереси* перебувають у діалектичному зв'язку з мотивами як сукупністю різних збудників (потреби, почуття, бажання тощо). Потреба в читанні виражає об'єктивну залежність суб'єкта від друкованої продукції [12, С. 79]. На думку К. Климової, *читацькі інтереси* (наступний, більш серйозний ступінь читацької зрілості) передбачають наявність стійкого потягу до читання, характеризуючись насамперед вибірковістю (індивідуальною спрямованістю на книжки певного роду), керованою нагальною потребою читача компенсувати відсутні в нього знання або життєвий досвід. Відповідна поінформованість, достатня особиста начитаність учня, усвідомленість того, що читати корисно, цікаво і приємно, є передумовами формування й поглиблення читацьких інтересів у його подальшому житті [13].

Узагальнюючи різні підходи до розуміння сутності поняття «інтерес», виділимо насамперед такі його основні риси: вибірковість, пізнавальну спрямованість, емоційну забарвленість, зацікавленість і допитливість. *Інтерес* тлумачимо як пізнавально-емоційну спрямованість особистості на вивчення певних предметів і практичне оволодіння ними.

У контексті нашого дослідження під *читацькими інтересами молодших школярів* розуміємо: а) вияв пізнавальної потреби, що спонукає

дитину свідомо звертатися до певного кола книжок; б) сукупність умінь, які свідчать про сформованість цих інтересів. Читацький інтерес школярів може бути епізодичним або стійким, характеризуватися глибиною, вибірковістю та змістовністю; це ціннісна якість особистості, пов'язана з характером процесу читання та різними видами діяльності, що охоплюють пізнання й творчість. Найінтенсивніше він формується саме в молодшому шкільному віці.

Одним із найефективніших засобів розвитку читацьких інтересів вважаємо зарубіжну літературну казку, якій притаманні такі особливості:

- яскравий художній образ і динамічний сюжет, котрі привертають увагу дітей та підтримують їх інтерес у процесі читання;
- відкриття інших культур, адже зарубіжні казки презентують культуру, традиції, звичаї різних народів, а це важливо для розширення світогляду;
- морально-ціннісний зміст, що виявляється у звертанні до універсальних проблем добра і зла, справедливості, милосердя, дружби тощо;
- розвиток емоційно-чуттєвої сфери: казкові образи допомагають дитині проживати й пізнавати різні почуття, усвідомлювати власні переживання;
- спонукання до творчості, бо зарубіжні казки часто-густо виступають стимулом до фантазування, інсценізацій, малювання, створення альтернативних фіналів.

Зарубіжна літературна казка має значний мотиваційний потенціал: вона не лише залучає дітей до читання, а й сприяє всебічному розвитку особистості молодшого школяра, стимулюючи його творчу активність.

Пам'ятаймо і про психолого-педагогічні особливості сприймання казки молодшими школярами. Учні сприймають літературний текст цілісно, керуючись насамперед емоціями та яскравими образами. Дітям властиві довіра до художнього вимислу, прийняття фантастичних елементів як природних; схильність до персоніфікації, співпереживання героям й ототожнення з ними; потреба в чіткому розмежуванні добра і зла, в персонажах із зрозумілими мотивами; важливість повторюваних мотивів та структур, що допомагають краще запам'ятовувати твір; висока чутливість до моральних висновків, які дитина здатна переносити на власний досвід. Урахування цих особливостей є важливою умовою організації роботи з казкою.

Мета статті – визначення потенціалу зарубіжної літературної казки у формуванні читацьких інтересів молодших школярів та з'ясування її значення в освітньому процесі початкової школи. Актуальність окресленої

проблематики зумовлена змістом чинних програм і підручників з літературного читання, в яких представлено твори відомих зарубіжних письменників-казкарів. Аналіз і вивчення цих казок створює сприятливі умови для розвитку читацької мотивації, пізнавального інтересу та формування стійких читацьких уподобань учнів початкових класів.

Так, третьокласники читають казку Якоба та Вільгельма Грімм «Зачарована красуня» (підручник О. Вашуленко «Українська мова та читання» 3 клас). Для кращого розуміння характерів персонажів доцільно організувати роботу в групах, запропонувавши учням створити «галерею героїв». Зачарована красуня принцеса – лагідна, щира, привітна, розумна; король і королева – дбайливі люблячі батьки, безсилі перед магією; зла чарівниця – мстива, заздрісна, жорстока, бездушна; добра чарівниця – милосердна, мудра, справедлива; принц – сміливий, рішучий, наполегливий, вірить у справжнє кохання. З'ясовуючи мотивацію вчинків персонажів, можемо дійти певних висновків. Принцеса приймає свою долю без спротиву, що підкреслює її внутрішню силу та чистоту. Король і королева прагнуть захистити доньку (наказують спалити всі веретена в державі), але їхні дії не можуть повністю відвернути прокляття. Зла чарівниця готова знищити невинну дівчину тільки з почуття образи й бажання помститися за зневагу. Добра чарівниця керується співчуттям і прагненням відновити справедливість. Принц долає перешкоди заради кохання й віри в щасливе майбутнє. Характеризуючи персонажів, бачимо, що кожен із них уособлює певні моральні якості: добро і зло, страх і відвагу, пасивність і рішучість. Протиставлення персонажів допомагає розкрити головну ідею твору: перемогу добра, любові та надії над злом і несправедливістю.

Розвитку читацьких інтересів сприятимуть і творчі завдання. Так, вивчаючи текст Отфріда Пройслера «Паперові квіти» (підручник О. Вашуленко «Українська мова та читання» 3 клас), що є фрагментом казки «Мала Баба Яга», можна застосувати інсценізацію, складання альтернативного фіналу, ілюстрування, створення мінікнижок. Для інсценування пропонуємо такі епізоди казки Пройслера: Мала Баба Яга на базарі; розмова малої Баби Яги з дівчинкою; момент «дива» (паперові квіти починають пахнути); героїня тішиться своїм вчинком. Розподіляєм ролі: головні персонажі – Мала Баба Яга, ворон Абраккас, дівчинка з паперовими квітами; другорядні герої – Якоб Дешевий, покупці, продавці. Для художнього оформлення можна виготовити паперові квіти та прості декорації, а також використати доречний музичний супровід. Інсценізація допомагає учням краще зрозуміти ідейний зміст казки, усвідомити значення доброти, щирості і внутрішньої краси, а також сприяє формуванню комунікативних навичок та мультикультурному вихованню.

Стимулюватиме читацький інтерес і складання альтернативного фіналу. Варіанти для учнів: 1) Дівчинка повертається додому, де на неї чекають в теплі й затишку серед справжніх чудових квітів щасливі мама, братики й сестрички. 2) Мала Баба Яга перетворилася на звичайну дівчинку й оселилася в місті, допомагаючи знедоленим. 3) Мала Баба Яга та юна продавчиня заприятелювали, а квіти стали символом їх дружби. 4) У місті з'являється нова традиція – дарувати паперові квіти. Тож складання альтернативного фіналу казки «Паперові квіти» Отфріда Пройслера допоможе учням усвідомити авторські ідеї через переосмислення сюжету; сприятиме розвитку творчого письма; формуванню ціннісного ставлення до праці, краси й доброти; вихованню емпатії та поваги до різних поглядів.

У процесі читання яскравого тексту Отфріда Пройслера виникає природне бажання *ілюстрування*. Ідеї для ілюстрування казки «Паперові квіти»: 1) Мала Баба Яга і дівчинка. Сцена зустрічі на базарі. Мала Баба-Яга нахиляється до неї з доброзичливою усмішкою. Учні мають передати співчуття й доброту. 2) Дівчинка з паперовими квітами. Самотня постать маленької продавчині. В її руках – кошик або букетик паперових квітів. Фон стриманий, сірий, щоб підкреслити бідність. Акцент на скромності та терпінні. 3) Ворон Абраксас. Чорний птах із густим блискучим пір'ям сидить на плечі Малої Баби Яги або на гілці, тримається гордо. Очі уважні, розумні, трохи іронічні – погляд мудрого порадника, який чимало бачив і багато знає. Атмосфера казкова, теплі приглушені кольори. 4) Чарівне перетворення. Паперові квіти починають пахнути. Сяйво, іскри, теплі кольори. Здивування на обличчі дівчинки. 5) Щасливий фінал. Світлі кольори, усмішки на обличчях персонажів. Мала Баба Яга спостерігає здалеку. Передаємо відчуття справедливості та радості. Ілюстрування казки сприятиме розвитку дитячої фантазії, образного мислення, а також формуванню читацьких інтересів молодших школярів, оскільки така творча діяльність поглиблює емоційне сприйняття змісту казки, підвищує зацікавленість у читанні та мотивує дітей до самостійного читання художніх творів.

Під час вивчення казки Отфріда Пройслера «Паперові квіти» доречно разом з учнями створити й *мінікнижки*. Спочатку вчитель пояснює, що мінікнижка – це маленька книжка, зроблена власноруч; у ній буде малюнок та 1–2 речення. Ще діти дізнаються, що матеріалом для їх мінікнижок стане один аркуш формату А4, з якого вийде 5–6 сторінок. На обкладинці вказується назва казки, ім'я, прізвище автора, а також зображуються паперові квіти. На сторінках книжки можна намалювати персонажів, наприклад: Малу Бабу Ягу, дівчинку – продавчиню паперових квітів, ворона Абраксаса тощо. Учень підписує: *Це героїня казки. Її звуть Мала Баба Яга.*

Вона добра, щира і привітна. Під малюнком із зображенням квітів можна написати: *Квіти були зроблені з паперу, і їх ніхто не хотів купувати. Але добра Мала Баба Яга наділила їх чудовим запахом.* На іншій сторінці діти відтворюють найцікавіший для них момент казки. Під малюнком пояснення: *Мені сподобалося, коли...* На останній сторінці школярі можуть намалювати серце, квітку або сонце (за власним вибором) і визначити провідну думку твору: *Ця казка вчить бути...*

Після завершення процесу виготовлення мінікнижок проводиться їх презентація, 2–3 учні за бажанням показують свої книжечки, читають кілька речень за малюнками. Також педагог може організувати виставку мінікнижок у класі; провести обмін книжками між учнями; створити разом із дітьми «Класну бібліотеку мінікнижок». Залучення дітей до осмислення художнього твору, його образного відтворення та стислого словесного викладу сприяє глибшому розумінню змісту казки, викликає емоційний відгук на прочитане й стимулює інтерес до подальшого самостійного читання.

Позитивно впливає на формування читацьких інтересів молодших школярів застосування *елементів компаративного аналізу*. Так, на уроці вивчення казки Шарля Перро «Червона Шапочка» (підручник М. Чабайовської, Н. Омельченко, В. Синільник «Українська мова та читання» 3 клас) учитель разом із школярами може визначити в тексті мотиви, притаманні й українській казковій традиції. Передусім ідеться про споконвічне протистояння добра і зла; втіленням зла часто виступає хижий звір (вовк, лисиця), котрий символізує небезпеку та підступність. Зазвичай казки мають морально-повчальний характер, що реалізується й у даному творі. Казки навчають обережності, слухняності, поваги до старших, відповідальності за власні вчинки.

Відомим символом життєвого вибору є дорога: шлях героїні Перро через ліс перегукується з мотивом дороги в українських казках, як фольклорних, так і авторських («Івасик-Телесик», «Котигорошко»; «Чудесна квітка», «Лісові казки» Оксани Іваненко; «Пригоди Барвінка та Ромашки» Богдана Чалого; «Казка про Чугайстра» Платона Воронька; «Незвичайні пригоди в лісовій школі» Всеволода Нестайка), де герої проходять серйозні випробування.

Наївність і довірливість Червоної Шапочки подібні до поведінки персонажів українських казок, які помиляються, але здобувають життєвий досвід ціною власних помилок. Так, на початку казки Василя Симоненка «Подорож в країну Навпаки» Лесик, Толя й два Володі – ледачі й безсовісні хлопчики, котрі, опинившись у складних життєвих обставинах, роблять правильний моральний вибір і змінюють свої життєві орієнтири. Звернімо

увагу ще на деякі несхожості в казкових традиціях. Червона Шапочка, як, власне, і її бабуся, пасивні, беззахисні, що підкреслює виховний застережний характер казки; в українських же казках герої частіше виявляють кмітливість та активність. До речі, оригінальний текст Перро має трагічний фінал, і мисливці, які вбивають вовка, рятуючи життя героїням, з'явилися в адаптованому варіанті для дитячого читання. Українські казки (народні й авторські) зазвичай закінчуються перемогою добра.

Тож зіставлення українських і зарубіжних казкових традицій на прикладі «Червоної Шапочки» Шарля Перро демонструє спільність базових моральних цінностей і водночас відмінність у художніх засобах, образах героїв та способах подання повчального змісту, що збагачує мультикультурне сприйняття казки молодшими школярами й водночас розширює їхній читацький кругозір, поглиблюючи інтерес до світової літературної спадщини та мотивуючи до порівняльного й усвідомленого читання.

Важливою умовою формування стійкого інтересу до книжки є створення *читацького середовища*, яке в початковій школі сприяє розвитку читацької компетентності, емоційного інтелекту та міжкультурної обізнаності учнів. Зарубіжна літературна казка відкриває дітям світ традицій, цінностей і образів інших народів, формує толерантність. Тому вчитель організує книжкові виставки, прагнучи зацікавити учнів читанням, візуалізувати різноманіття казок світу, розвивати читацький інтерес і творчу уяву молодших школярів.

Тематика таких виставок різноманітна, наприклад: «Казки народів світу», «Мій улюблений зарубіжний казкар», «Казкові герої різних країн», «Одна казка – багато ілюстрацій» (різні видання) тощо.

Наприклад, книжкова виставка «Подорож сторінками улюблених казок» орієнтовно може складатися з чотирьох розділів. Перший розділ «*Казкова мапа світу*». Тут представлені казки різних народів: «Кіт у чоботях» Шарля Перро (Франція); «Гензель і Гретель» братів Якоба та Вільгельма Грімм (Німеччина); «Дюймовочка» Ганса-Крістіана Андерсена (Данія); «Вінні-Пух і всі-всі-всі» Алана-Александра Мілна (Англія); «Пригоди Цибуліно» Джанні Родарі (Італія) тощо. Поруч розміщується мапа світу з позначенням країн.

Другий розділ «*Улюблені казкові герої*» буде присвячений популярним персонажам, на кшталт: «Колобок і його «родичі» у казках світу»; «Казкові мандрівники й шукачі пригод»; «Принци та принцеси різних народів світу»; «Кмітливість проти сили: хто перемагає в казках»; «Маленькі герої з великим серцем»; «Кумедні витівники та пустуни з казок усього світу»; «Друзі людини в казковому світі». Додаток: малюнки учнів, аплікації, фігурки героїв.

У третьому розділі «*Казка оживає*» виставляються книги з ілюстраціями різних художників, театральні атрибути (маски, ляльки, реквізит), фото інсценізацій казок; демонструються відеофрагменти з відомих екранізацій зарубіжних казок («Три горішки для Попелюшки» (1973), «Чарлі і шоколадна фабрика» (2005), «Хроніки Нарнії: лев, чаклунка та шафа» (2005), «Аліса в Країні Див» (2010), «Попелюшка» (2015), «Піноккіо» (2019), «Русалонька» (2019), «Білосніжка» (2025) та ін.).

Четвертий розділ виставки «*Прочитай і порадь другу*» презентує короткі відгуки дітей, укладені за такими орієнтованими зразками: «Мені сподобалась ця книга, тому що...», «Ця казка навчила мене...», «Мій улюблений герой ...», «Після прочитання я зрозумів/зрозуміла...» тощо. Відгуки можна оформити й у вигляді хмаринок або смайликів. Діти заповнюють іменні або анонімні картки-рекомендації, на зразок: «Раджу прочитати цю книжку, бо...» (можливі варіанти продовження речення: там дуже сміливий герой; це весела й цікава історія; я навчився/навчилася бути добрим; книга легко читається; казка змушує замислитися і т. ін.). Також учні виставляють «зірочки читача», оцінюючи прочитану книжку від однієї зірочки до п'яти та підкріплюючи свою оцінку аргументами «Скільки зірочок я ставлю і чому». «Зірочки читача» можна ставити як олівцем чи ручкою, так і приклеювати відповідну наліпку, вкладати паперові кольорові зірочки біля обкладинки книги.

Для формування навичок усвідомленого читання та самоаналізу варто привчати учнів початкових класів вести *читацькі щоденники*, де будуть рубрики: назва казки, автор та країна походження; головні герої; улюблений епізод; мораль казки; мої емоції після читання; малюнок до казки тощо. Такий щоденник можна оформлювати у вигляді звичайного зошита з поточними записами, читацької картки, електронного документа. Ведення читацького щоденника сприяє підвищенню інтересу до читання, розвитку мовлення, залученню дітей до активної читацької діяльності.

Висновки. Формування читацьких інтересів молодших школярів є важливою складовою їхнього загального розвитку та становлення читацької культури. Саме в початкових класах закладається позитивне ставлення до книги, розвиваються емоційно-пізнавальні мотиви читання, формується потреба в самостійному ознайомленні з художніми творами.

Зарубіжна літературна казка як жанр із потужним художнім, культурним і виховним потенціалом є ефективним засобом розвитку читацької активності дітей завдяки образності, динамічному сюжету, багатому моральному змісту і здатності відкривати світові культурні традиції. Цілеспрямоване й методично обґрунтоване використання кращих казок зарубіжних письменників у навчальному процесі створює передумови для

формування стійких читацьких інтересів та загальної культури читання молодших школярів, виховання їхньої духовності, емоційної чутливості та розвитку творчості.

Література

1. Компаній О. В. Формування читацьких інтересів молодших школярів у теорії та практиці навчання. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 19. С. 65–71.
2. Трунова В. Формування читацьких інтересів дітей на перших етапах початкової шкільної освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. 39. С. 98–106.
3. Дятленко Т. І. Читання літератури дітьми шкільного віку як актуальна проблема сучасної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. № 85. Т. 1. С. 36–39.
4. Мартиненко В. О. Читацькі інтереси молодших школярів : сучасні тренди і традиції. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2019: інтернаціоналізація та інтеграція в освіті в умовах глобалізації* : матеріали конференції. Київ : ТзОВ «Трек-ЛТД», 2019. С. 125–128.
5. Слижук О. А. Розвиток читацьких інтересів молодших підлітків у процесі навчання української літератури в Новій українській школі. *Бібліотека для дітей – книжковий простір безпеки та розвитку* : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Національна бібліотека України для дітей, 18-20 квітня 2023 р.). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735284/1/%D0%A1%D0%BB%D0%B8%D0%B6%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата:18.01.2026р.).
6. Психологічний словник / авт.-уклад. В. Синявський, О. Сергєєнкова; ред. Н. Побірченко. Київ : Науковий світ, 2007. 274 с.
7. Словник базових понять з курсу «Педагогіка» : навч. посібн. для студентів ВНЗ : вид. 2-ге, доп. і перероб. / укладач О. Є. Антонова. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
8. Український педагогічний словник / С. Гончаренко ; гол. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
9. Навчання і виховання учнів 3 класу : метод. посіб. для вчителів / упор. О. Я. Савченко. Київ : Початкова шк., 2004. 512 с.
10. Баліка Л. М. Читацький інтерес як педагогічний феномен: історико-педагогічна рефлексія. *Іноватика у вихованні*. 2015. Вип. 2. С. 254–262.
11. Мельничук Г.-А. Нові форми та методи розвитку інтересу до читання у студентів медичного університету. *Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (16-19 черв. 2015 р., м. Івано-Франківськ). URL: <https://core.ac.uk/reader/73907280> (дата звернення: 29.11.2025 р.).
12. Федоренко Ю. Психолого-педагогічна сутність інтересу, читацького інтересу. *Педагогічний альманах*. 2013. Випуск 19. С. 77–81.
13. Климова К. Я. Розвиток читацьких інтересів у процесі формування мовнокомунікативної професійної компетенції майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей ВНЗ. *Українська мова і література*. 2010. Вип. 4. С. 26–30. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/9047/1/%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B2%20%D0%BA%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf> (дата звернення: 07.01.2026 р.).

14. Вашуленко О. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу ЗЗСО (у 2 ч.). Київ : Освіта, 2020. Ч. 2. 160 с.
15. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. Українська мова та читання : підр. для 3 кл. закладів загал. серед. освіти (у 2 ч.). Тернопіль : Астон, 2020. Ч. 2. 160 с.

References

1. Kompanii, O. V. (2013). Formuvannia chytatskykh interesiv molodshykh shkoliariv u teorii ta praktytsi navchannia [Formation of reading interests of younger schoolchildren in the theory and practice of teaching]. *Pedahohichniy almanakh – Pedagogical almanac*, 19, 65–71 [in Ukrainian].
2. Trunova, V. (2019). Formuvannia chytatskykh interesiv ditei na pershykh etapakh pochatkovoi shkilnoi osvity [Formation of children's reading interests in the first stages of primary school education]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Seriia «Pedahohichni nauky» – Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University. Pedagogical sciences*, 39, 98–106 [in Ukrainian].
3. Diatlenko, T. I. (2018). Chytannia literatury ditmy shkilnoho viku yak aktualna problema suchasnoi osvity [The Reading of literature by children as a topical problem of modern education]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, № 85, 1, 36–39 [in Ukrainian].
4. Martynenko, V. O. (2019). Chytatski interesy molodshykh shkoliariv : suchasni trendy i tradytsii [Reading interests of younger schoolchildren : modern trends and traditions]. *Pedahohichna komparatyvistyka i mizhnarodna osvita – 2019 : internatsionalizatsiia ta intehratsiia v osviti v umovakh hlobalizatsii – Comparative Pedagogical Studies and International Education – 2019 : Internationalization and Integration in Education in the Context of Globalization*, (pp.125-128). Kyiv : TzOV «Trek-LTD» [in Ukrainian].
5. Slyzhuk, O. A. (2023). Rozvytok chytatskykh interesiv molodshykh pidlitkiv u protsesi navchannia ukrainskoi literatury v Novii ukrainskii shkoli [Development of reading interests of younger adolescents in the process of studying Ukrainian literature at the New Ukrainian School]. *Biblioteka dlia ditei – knyzhkovyi prostir bezpeky ta rozvytku : zb. materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Library for children – a book space of safety and development : collection of materials of the International Scientific and Practical Conference*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735284/1/%D0%A1%D0%BB%D0%B8%D0%B6%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>. [in Ukrainian]
6. Pobirchenko, N. (Eds.). (2007) *Psykhologichnyi slovnyk [Psychological dictionary]*. Kyiv : Naukovyi svit [in Ukrainian].
7. Antonova, O. Ye. (2014). *Slovnyk bazovykh poniat z kursu «Pedahohika» [Dictionary of basic concepts from the course «Pedagogy»]*. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
8. Holovko, S. (Eds.). (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
9. Savchenko, O. Ya. (2004). *Navchannia i vykhovannia uchniv 3 klasu [Teaching and educating 3rd grade students]*. Kyiv : Pochatkova shk. [in Ukrainian].
10. Balika, L. M. (2015). Chytatskyi interes yak pedahohichnyi fenomen : istoryko-pedahohichna refleksiiia [Reader's interest as a pedagogical phenomenon : historical and pedagogical reflection]. *Innovatyka u vykhovanni – Innovation in education*, 2, 254–262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2015_2_31 [in Ukrainian].

11. Melnychuk, H.-A. (2015). Novi formy ta metody rozvytku interesu do chytannia u studentiv medychnoho universytetu [New forms and methods of developing interest in reading among medical university students]. Libraries of Ukrainian universities in the process of implementing the Law «On Higher Education» and informatization of society : materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference – Biblioteky VNZ Ukrainy u protsesi implementatsii Zakonu «Pro vyshchu osvitu» ta informatyzatsii suspilstva : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. URL: <https://core.ac.uk/reader/73907280> [in Ukrainian].

12. Fedorenko, Yu. (2013). Psykholoho-pedahohichna sutnist interesu, chytatskoho interesu [Psychological and pedagogical essence of interest, reader's interest]. Pedahohichniy almanakh – Pedagogical almanac, 19, 77–81 [in Ukrainian].

13. Klymova, K. Ya. (2010). Rozvytok chytatskykh interesiv u protsesi formuvannia movnokomunikatyvnoi profesiinoi kompetentsii maibutnikh uchyteliv nefilologichnykh spetsialnostei VNZ [Development of reading interests in the process of forming linguistic and communicative professional competence of future teachers of non-philological specialties of higher education institutions]. Ukrainska mova i literatura – Ukrainian language and literature, 4, 26–30 URL: <https://eprints.zu.edu.ua/9047/1/%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B2%20%D0%BA%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf> [in Ukrainian].

14. Vashulenko, O. (2020). Ukrainska mova ta chytannia : pidruch. dlia 3 klasu ZZSO (u 2 ch.) [Ukrainian language and reading : textbook for 3th grade of general secondary education institutions : in 2 p.] (Vols. 2). Kyiv : Osvita [in Ukrainian].

15. Chabaiovska, M. I., & Omelchenko, N. M., & Synilnyk, V. V. (2020). Ukrainska mova ta chytannia : pidr. dlia 3 kl. zakladiv zahal. sered. osvity [Ukrainian language and reading : textbook for 4th grade of general secondary education institutions : in 2 p.] (Vols. 2). Ternopil : Aston [in Ukrainian].